

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
XVI наукової конференції
з міжнародною участю

3 лютого 2017 року

Харків 2017

УДК 81 (082)
ББК 81я43
К 22

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 14 від 22 грудня 2016 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор
В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, професор
В.П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент
О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, доцент
С.К. Криворучко, доктор філологічних наук, доцент
О.О. Чорновол-Ткаченко, кандидат філологічних наук, доцент
С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент
П.Т. Гусєва, кандидат філологічних наук, доцент
С.Г. Машенко, доцент
В.С. Барило, А.С. Медведенко, А.В. Каленик (секретарі)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, тел. (057) 707-53-43

Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація. : Тези доповідей
К 22 XVI наукової конференції з міжнародною участю. – Х. : ХНУ імені
В.Н. Каразіна, 2017. – 164 с.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної
філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної
комунікації, літературознавства.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів
філологічних спеціальностей.

УДК 81 (082)
ББК 81я43

ISBN 978-966-285-375-9

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2017
© І.М. Дончик, макет обкладинки, 2017

Література

1. Майоров А.Н. Теория и практика создания тестов для системы образования: Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования / А.Н. Майоров. – М. : Интеллект-Центр, 2002. – 296 с. 2. Омельченко В. Інноваційні форми тестових завдань при комп'ютерному тестуванні / В. Омельченко // Технологічна освіта: досвід, перспективи, проблеми. – 2010. – № 5. – С. 157–163. 3. Осідак В.В. Комплексний контроль рівня сформованості англomовної граматичної компетенції майбутніх філологів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / В.В. Осідак. – К., 2005. – 21 с.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА СТРАТЕГІЯ КАЛЬКУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Ковальчук Н.М. (Харків)

Перекладацьку стратегію в межах даного дослідження розуміємо як певний регулятивний принцип перекладу конкретного тексту оригіналу (ТО) чи його фрагмента. Порівнюючи стратегію, яка орієнтована переважно на поверхневу структуру ТО (*sign-oriented renderings*) та стратегію, що більше орієнтована на його глибинну структуру (*sense-oriented renderings*), тобто, на його зміст, на даному етапі роботи ми зосередимо нашу увагу на першому виді [1].

Для забезпечення поступового перенесення орієнтації з поверхневої на глибинну структуру ТО постає необхідність встановлення чинників, що впливають на вибір згаданих стратегій у різних видах перекладу. Можемо припустити, що студенти вдаються до стратегії, орієнтованої переважно на поверхневу структуру ТО, вимушено, оскільки мають труднощі із процесом передачі змісту ТО мовою перекладу (МП). Такі труднощі можуть бути пов'язані з рівнем володіння мовою оригіналу (МО) та МП або ступенем сформованості перекладацьких навичок, тобто способів переносу змісту ТО у ТП, що частіше спостерігається у студентів другого чи навіть третього курсів.

Найбільш очевидними поміж інших потенційних труднощів є структура ТО, а також вид та напрям перекладу. Вірогідно у випадках, коли текст постійно знаходиться перед очима перекладача (письмовий переклад та переклад з аркуша), вплив структури ТО на перекладача може бути сильнішим, спричинюючи більш активне використання стратегії, що ґрунтується на орієнтації на поверхневу структуру ТО, в той час як в усному

послідовному та синхронному перекладі цей вплив структури ТО є меншим і, відповідно, застосування згаданої стратегії є менш частотним. Так само недостатньо високий рівень володіння МП може змушувати студентів триматися якомога ближче до ТО, з причини відсутності мінімально необхідного діапазону структур і лексики. Проблеми з володінням МО можуть породжувати проблеми з розумінням окремих фрагментів ТО, внаслідок чого студенти змушені переходити на послівний переклад.

Усі перелічені труднощі змушують студента у якості головного способу перекладу вдаватися до калькування, на застосуванні якого ґрунтується стратегія, орієнтована переважно на поверхневу структуру ТО, в той час як стратегія, що більше орієнтована на глибинну структуру ТО, ґрунтується на трансформаціях.

В межах даної роботи калькування розуміємо як копіювання структури (тобто послідовність елементів) речення МО у МП. Наприклад, при перекладі навчального речення (*Фактично відбулося у рамках форуму ще кілька різного формату повноцінних самітів, а також серія ціла важливих кулуарних зустрічей і переговорів*), побудованого спеціально для того, щоб спонукати студентів використати ту чи іншу перекладацьку стратегію, були отримані наступні варіанти перекладу: 1) переважне калькування структури речення і порядку слів (*In fact, in the framework of the forum, there were some different summits and a number of important unofficial meetings and negotiations.* б) *Virtually there were, within the framework of the forum some summits of different complete formats and a great amount of important unofficial meetings and negotiations*); 2) трансформація структури речення, використання прямого порядку слів (*In fact, within the framework of the forum, several more different complete summits were held together with a series of unofficial meetings and negotiations. Some other summits of various formats and also a series of important backroom meetings and negotiations also took place* (приклади наведено з [2]).

Виходячи із результатів досліджень [1; 3], майбутні перекладачі у галузевому перекладі у більшості випадків орієнтуються на поверхневу структуру ТО, в той час як професійні перекладачі переважно спираються на його глибинну структуру, що забезпечує вищий ступінь однозначності і нормативності тексту перекладу (ТП). Таким чином, поступове перенесення орієнтації з поверхневої на глибинну структуру ТО є необхідною умовою для розвитку фахової компетентності перекладача.

Література

1. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студентів вищих закладів освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Переклад» / Л.М. Черноватий. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 376 с.
2. Черноватий Л.М. Співвідношення вправ для навчання професійно

спрямованого письмового перекладу / Л.М. Черноватий, М.Д. Волчанська // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2012. – № 1022. – С. 158–166.
3. Lörscher W. The Translation Process: Methods and Problems of its Investigation / W. Lörscher // Meta. – Vol. 50. – N2. – 2005. – P. 597–608.

DEICTIC DEMONSTRATIVES IN TYPOLOGICAL AND SEMIOTIC PERSPECTIVES

Kozlova T.O. (Zaporizhzhya)

Resemblance among languages has been traditionally established on genetic, areal, structural, and less popularly social / functional criteria. Being objective and grounded on mass comparisons (G. Greenberg, M. Ruhlen), these approaches are still current and almost exhaustive. Firstly, they integrate linguistic and extralinguistic factors leading to meaningful similarities (common ancestry, historical changes, contact and culture diffusion, scope of communicative functions, etc.). Secondly, linguistic types are addressed from the structural and semantic perspectives. On the other hand, many typologies are partial and confined to specific domains, for instance, word order or some other syntactic feature.

These approaches have been successfully extended by contensive (G. Klimov) and cognitive (A. Kibrik) classifications which advanced language typologists from descriptive or structural perspectives towards the study of elasticity and interdependence between linguistic and cognitive structures. According to cognitive linguists, “the detailed analysis of subtle variations in syntactic behaviour and semantic interpretation give rise to a different model of grammatical representation that accomodates idiosyncratic as well as highly general patterns of linguistic behaviour” [1, p. 4]. Looking into distinctive cognitive-conceptual domains such as resultatives, possession and so on (V. Litvinov, V. Nedjalkov, H. Seiler) leads to implicational hierarchies based on cross-linguistic occurrences of cognitive structure encodings.

This paper discusses typological and semiotic aspects of deictic demonstratives that are used universally to encode the distance (relative proximity) from the referent to the deictic centre (the speaker’s location at the time of utterance).

From the point of view of typology, the form and number of deictic demonstratives vary across languages in order to encode more or less specific distance contrasts: a widely-spread simple opposition ‘proximal/distal’ (English), a less frequent differentiation of ‘proximal/medial/distal’ (Hunzib), a quite rare complex contrast ‘proximal/distal + speaker/hearer’ orientation (Japanese), or ‘proximal/distal + speaker/hearer + visible/invisible’ orientation. In addition, there

Карпусенко М.В. СИНТАКСИЧНІ ТА ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ДЕБАТІВ У США	47
Карпусенко Н.В. ТИПИ ВИСУНЕННЯ ЯК СИСТЕМА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗАНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ У НАУКОВО-ЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	49
Кібенко В.А., Кібенко Л.М. ТЕСТИ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ КОМУНІКАТИВНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ	50
Ковальчук Н.М. ПЕРЕКЛАДАЦЬКА СТРАТЕГІЯ КАЛЬКУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	52
Kozlova T.O. DEICTIC DEMONSTRATIVES IN TYPOLOGICAL AND SEMIOTIC PERSPECTIVES	54
Коринь С.Н. КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МЕТАМЕТАФОРА В НЕМЕЦКОЯЗЫЧНОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ДИСКУРСЕ	55
Кошелева І.В. 词汇教学应注意的难点	57
Криворучко С.К. ЛЕВ ТОЛСТОЙ ЯК РЕЦЕПЦІЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ	58
Крупкіна Т.В. ПРОТОТИПОВИЙ СЦЕНАРІЙ МОВЛЕННЄВОГО АКТУ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ	59
Кузнєцова О.В. КОМІЧНИЙ ІДЮДИСКУРС ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДЕЙВА БАРРІ	61